de Rechtspraak

datum 21 januari 2013
onderwerp Aanbevelingen van het LOVF over het ouderschapsplan per januari 2013

Aanbevelingen van het LOVF over het ouderschapsplan, geldend per 1 januari 2013

Hieronder is te lezen welke werkwijze aangaande het ouderschapsplan door het Landelijk Overleg Vakinhoud Familie- en Jeugdrecht (LOVF) aan de rechtbanken wordt aanbevolen. De aanbevelingen zijn tot stand gekomen naar aanleiding van in de praktijk veel voorkomende vragen. De aanbevelingen zijn laatstelijk op 14 december 2012 gewijzigd en gelden per 1 januari 2013.

1. Wat te doen bij geen ouderschapsplan en geen verweer

- Er wordt altijd bij brief om herstel verzuim gevraagd, d.w.z. om een nadere toelichting waarom geen ouderschapsplan is overgelegd.
- Er wordt één verzuimbrief gestuurd.
- De echtscheiding wordt niet uitgesproken vóórdat dit verzuim is hersteld.
- Komt er geen afdoende motivering dan volgt een zitting, zodat verzoeker in de gelegenheid wordt gesteld ter zitting een en ander toe te lichten.
- Is de toelichting ter zitting voldoende, dan is het verzoek ontvankelijk en kan de echtscheiding worden uitgesproken.
- Is de toelichting ter zitting niet voldoende, dan kan een niet-ontvankelijkverklaring worden uitgesproken.

2. Wat als er geen ouderschapsplan is en wel verweer wordt gevoerd

- Als partijen – ondanks een aanmaning – niet met een ouderschapsplan komen, dan volgt een een mondelinge behandeling om dit te bespreken. Nu er een verzoek én een verweer ligt, moet de zaak zonder meer naar zitting op grond van art. 279 en art. 818 Rv.

3. Wat als het ouderschapsplan niet door beide ouders, maar slechts door één ouder is ondertekend

T.a.v een slechts door één ouder ondertekend ouderschapsplan bij gemeenschappelijk verzoek geldt:

- Er wordt geen genoegen genomen met een slechts door één ouder ondertekend ouderschapsplan
- Aan partijen wordt gevraagd om het ouderschapsplan alsnog te ondertekenen.
- Een door één ouder ondertekend ouderschapsplan wordt niet aan de beschikking gehecht. Gevraagd wordt om ondertekening door de andere ouder.

T.a.v. een slechts door één ouder ondertekend ouderschapsplan bij eenzijdig echtscheidingsverzoek waartegen verweer wordt gevoerd geldt:

- Er wordt geen genoegen genomen met een slechts door één ouder ondertekend ouderschapsplan
- (De ondertekening van) het ouderschapsplan wordt op zitting besproken.
- Een door één ouder ondertekend ouderschapsplan wordt niet aan de beschikking gehecht. Gevraagd wordt om ondertekening door de andere ouder.

T.a.v. een slechts door één ouder ondertekend ouderschapsplan bij eenzijdig echtscheidingsverzoek waartegen geen verweer wordt gevoerd geldt:

- Er wordt geen genoegen genomen met een slechts door één ouder ondertekend ouderschapsplan, ook niet bij een eenzijdig echtscheidingsverzoek en een referte.
- Een door één ouder ondertekend ouderschapsplan wordt niet aan de beschikking gehecht. Gevraagd wordt om ondertekening door de andere ouder.

4. Een slechts door één ouder ondertekend ouderschapsplan en nevenvoorzieningen

Dient een niet-ondertekend ouderschapsplan dat men niet wil aanhechten opgevat te worden als een impliciet verzoek tot het treffen van nevenvoorzieningen, dat bij gebrek aan verweer eenvoudig kan worden toegewezen?

- Van een verzoek tot het treffen van nevenvoorzieningen is alleen sprake als daar in het petitum expliciet om is gevraagd.

5. Dient men de echtscheiding alvast uit te spreken terwijl partijen nog bezig zijn met het opstellen van een ouderschapsplan?

Als partijen op zitting besluiten om voor het opstellen van een ouderschapsplan (alsnog) naar mediation te gaan, wordt dan intussen wel of niet al de echtscheiding uitgesproken? Worden wel of niet ook nevenvoorzieningen behandeld en wordt er al beslist in de beschikking, bijv vaststelling partneralimentatie of de verdeling van de huwelijksgoederengemeenschap?

- De echtscheiding wordt niet alvast uitgesproken en nevenvoorzieningen worden niet alvast toegewezen.
- Alleen bij zwaarwegende redenen kan de echtscheiding bij wijze van uitzondering vast worden uitgesproken.

6. Vanaf welke leeftijd moeten kinderen zijn betrokken bij het opstellen van het ouderschapsplan? Hoe moeten kinderen zijn betrokken? Wat moet hierover in het verzoekschrift staan vermeld? Wat als hierover niets in het verzoekschrift staat vermeld?

- Vanaf 6 jaar oud moeten kinderen worden betrokken bij het ouderschapsplan, dus tot en met 5 jaar niet.
- Het is voldoende als in een verzoekschrift kort en bondig wordt toegelicht hoe de kinderen bij het opstellen van het ouderschapsplan zijn betrokken.
- Indien het verzoekschrift niet vermeldt op welke wijze de minderjarigen bij het opstellen van het ouderschapsplan zijn betrokken en ook na schriftelijk rappel daarvoor geen voldoende reden wordt gegeven, wordt de zaak op zitting gepland.
- Kinderen van 12 jaar en ouder worden altijd opgeroepen voor het minderjarigenverhoor.

7. Wat te doen met de eis van een ouderschapsplan indien de Nederlandse rechter ten aanzien van een nevenvoorziening aangaande de kinderen geen rechtsmacht heeft?

   - Er hoeven dan geen afspraken te worden opgenomen in een ouderschapsplan. De rechter zal immers, als hij geen rechtsmacht heeft, niet tot beoordeling en/of bijstelling kunnen overgaan. Verzoeker(s) zal/zullen wel moeten aangeven dat in verband met de onbevoegdheid van de Nederlandse rechter is afgezien van het maken van afspraken in een ouderschapsplan.
   - Indien ouders bij een internationale echtscheiding onverplicht wél een gezamenlijk ouderschapsplan overleggen, dan kan dat worden behandeld en opgenomen in de echtscheidingsbeschikking.

8. Moeten samenwonende ouders met gezamenlijk gezag die vóór 1 maart 2009 uit elkaar gaan een ouderschapsplan maken?

   - Nee, alleen ouders met gezamenlijk gezag die ná 1 maart 2009 uit elkaar gaan, moeten een ouderschapsplan overleggen.

9. Op welke wijze dient te worden omgegaan met de eis van het overleggen van een ouderschapsplan indien de minderjarige onder toezicht is gesteld dan wel ook uit huis is geplaatst?

   - Ook indien een minderjarige onder toezicht is gesteld, dient er een ouderschapsplan te worden overgelegd. De stichting als bedoeld in artikel 1 onder f van de Wet op de jeugdzorg kan als informant worden aangemerkt.
     In de gevallen waarin een minderjarige onder toezicht is gesteld én uit huis is geplaatst, kan onder omstandigheden sprake zijn van een situatie als bedoeld in art. 815 lid 6 Rv. Indien verzoekers menen dat van zo'n situatie sprake is, moeten zij dat stellen en motiveren.

10. In hoeverre moet de rechter een door partijen opgesteld ouderschapsplan inhoudelijk toetsen?

    - Als minimumeis geldt dat er concrete, dat wil zeggen daadwerkelijk controleerbare, afspraken in het ouderschapsplan zijn opgenomen. Dat betekent dat geen genoegen wordt genomen met een in onderling overleg verder uit te werken regeling. Dergelijke afspraken in het ouderschapsplan dienen nader te worden geconcretiseerd.
    - Voor de regeling van de verdeling van zorg- en opvoedingstaken voor minderjarigen van 14 jaar en ouder gelden lichtere eisen (het is bijvoorbeeld acceptabel als wordt aangegeven dat de afspraken in onderling overleg met de minderjarige zullen worden gemaakt, gelet op zijn leeftijd).
    - Er wordt terughoudendheid betracht bij het inhoudelijk toetsen van de in het ouderschapsplan opgenomen afspraken, maar er wordt wél getoetst. Als een afspraak (evident) in strijd lijkt met het belang van de minderjarige, kan de rechter om een nadere toelichting vragen of de zaak naar zitting verwijzen om partijen hieromtrent te horen.

11. Wat zijn de eisen aan een ouderschapsplan als het kinderen van 17-plus betreft?

- In geval van een ouderschapsplan waarbij een minderjarige van 17 jaar is betrokken, gelden lichtere eisen voor de regeling over de verdeling van zorg- en opvoedingstaken (het is bijvoorbeeld acceptabel als wordt aangegeven dat de afspraken in onderling overleg met de minderjarige zullen worden gemaakt, gelet op zijn leeftijd). Uiteraard dient het ouderschapsplan wel een regeling te bevatten ten aanzien van kinderalimentatie. In beginsel moet uit het ouderschapsplan blijken dat de minderjarige bij de afspraken is betrokken.

12. Ouderschapsplannen beperken zich niet tot de verplichte onderwerpen zoals genoemd in artikel 815, derde lid, Rv. Het komt voor dat ouders van mening verschillen over gedetailleerde onderwerpen. Moet de rechter in het kader van de echtscheidingsprocedure alle (detail)onderwerpen waarover de ouders van mening verschillen behandelen en zonodig beslissen?

- Geschilpunten, al dan niet over detailafspraken, kunnen als een verzoek tot het treffen van een nevenvoorziening worden voorgelegd in het kader van de echtscheiding.
- Partijen kunnen er ter zitting op gewezen worden dat zij er voor kunnen kiezen om geschilpunten betreffende niet verplichte onderwerpen, waarover zij het niet eens kunnen worden, niet te regelen in het ouderschapsplan.

13. Indien er geen verweer wordt gevoerd bij een eenzijdig verzoek tot echtscheiding, moet het ouderschapsplan als bijlage en/of latere mededelingen van verzoeker dan eveneens aan de wederpartij worden betekend?

- Ouderschapsplannen moeten óók betekend worden dan wel gelijk mee-betekend moeten worden bij het echtscheidingsverzoek, wanneer het verzoek tevens inhoudt dat het ouderschapsplan wordt opgenomen in de beschikking.
- De latere nadere toelichting op het ontbreken van het ouderschapsplan hoeft niet apart nog eens betekend te worden.
- Wijzigingen van het petitum moeten altijd betekend worden aan de niet in de procedure verschenen wederpartij.